

στευμένον Σοι, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ ἀπλῶς λεχθέν, τὸ ὅποῖον δὲν πρέπει νὰ μάθῃ πᾶς ὁ τυχών.

54.

Οὐδέποτε πρέπει ν' ἀναγινώσκῃς ξένα ἔγγραφα, ἐπιστολάς, ἡμερολόγια κτλ., τὰ ὅποια κατὰ τύχην εὔρες ἠνεωγμένα ἐνώπιόν Σου.

55.

Βλέπε τοὺς φίλους Σου οὔτε πάρα πολὺ συχνά, οὔτε πάρα πολὺ σπανίως.

56.

Ὑπόσχου ὀλίγα, καὶ μάλιστα ὅσον οἷόν τε ὀλίγιστα προκειμένου περὶ μικρῶν καὶ ἀσημάντων πραγμάτων, τήρει ὅμως παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια τὴν ὑπόσχεσίν Σου. Μὴ βασί-
ζεσαι ἐπὶ ὑποσχέσεων ἀνθρώπων, οὐς δὲν γνωρίζεις καλῶς.

57.

Προτιμότερον νὰ ᾔνῃ τις εὐπιστος παρὰ δύσπιστος. Δὲν εἶχε δίκαιον ὁ Λαροσφουκῶ εἰπών, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους των μόνον ὁδηγὸν ἔχουσι τὸ συμφέρον.

58.

Ἡ ἀλληλογραφία εἶνε καὶ εὐάρεστος καὶ ὠφέλιμος ἐνασχόλησις. Πρέπει ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὰ θρία τῆς. Μὴ γράφῃς γράμματα πολλὰ χάριν ἀπλῆς μόνον φιλοφροσύνης.

59.

Δὲν ἔχεις ἀνάγκην νὰ περιφρονῇς τοὺς τυχαίους καὶ ἀναγώγους ἀνθρώπους· ἀρκεῖ μόνον ἡ πρὸς αὐτοὺς ψυχρότης Σου. Διότι καθὼς λέγει ἀνατολική τις παροιμία, τὸ ψῦχος μόνον δεσμεύει τὴν λάσπην, διὰ νὰ μὴ ῥυπάνῃ τὸν πόδα.

60.

Πρὸς τοὺς κατωτέρους Σου ἔσο μᾶλλον εὐπροσήγορος, παρὰ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους.

61.

Ἀκολουθεῖ τὴν γνώμην τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, εἰπόντος ὅτι πρέπει μετὰ προσοχῆς καὶ ἕως τέλους νὰ ἀκούῃς ἑα-
στον, καὶ τὸν ἀφανέστατον ἀκόμη, φλύαρον. Τοιοῦτοτρόπως πάντοτε ἔχεις κέρδος ἢ τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἢ καὶ τι ἐκ τῶν λεγομένων του, πάντοτε ὅμως περισσότερον, παρ' ὅσον ἐὰν ᾔσο ἀφηρημένος.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

ΟΙ ΔΥΟ ΦΙΛΟΙ.

(συνέχεια).

— Δὲν μ' ἐνόησες καλῶς, υπέλαβεν ὁ φίλος μου μειδιῶν καὶ ἐξακολουθῶν νὰ ἐρυθριᾷ. Θὰ σοὶ συστήσω τὴν ζωντανὴν Μοῦσάν μου.

— Ἄ, αὐτὸ εἶνε ἄλλο! Διὰ τί ὅμως λέγεις — Μοῦσάν μου;

— Τώρα θὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω . . . Ἀλλὰ στάσου! Νά, νομίζω ὅτι ἔρχεται τώρα ἡ ἰδία . . .

Ἐξώθεν ἠκούσθη ὁ εὐαφρὸς θόρυβος κατεσπευσμένων βημάτων, ἡ θύρα ἠνοιχθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ αὐτῆς ἐπεφάνη δεκαοκταέτις νεᾶνις ποικιλόχρουν φέρουσα ἔνδυμα, μέλαν μανθῆλιον περὶ τοὺς ὤμους καὶ μέλανα ψιθινὸν πῖλον ἐπὶ τῆς ξανθῆς καὶ ὀλίγον ἐξωγκυμένης κόμης τῆς. Ἀμα μὲ εἶδεν, ἐτρόμαξεν, ἠρυθρίασεν ἐξ αἰδοῦς καὶ ὠπισθοχώρησεν . . . ἀλλ' ὁ Ταρχῶφ εἶχεν ἤδη δράμει εἰς προῦπάντησίν τῆς.

— Παρακαλῶ, εἰσελθετε παρακαλῶ, Μοῦσα· ὁ κύριος ἐδῶ εἶνε στενὸς φίλος μου . . . ὁ λαμπρότερος καὶ ἀθώοτερος τοῦ κόσμου ἄνθρωπος. Ἐμπροσθέν του μὴ ἔχετε κἀν-
ένα φόβον . . . Πέτρε, εἶπε στραφείς πρὸς ἐμέ· ἐδῶ σοὶ συνιστῶ τὴν Μοῦσάν μου . . . τὴν δεσποινίδα Μοῦσαν Παυ-
λίδου, τὴν καλὴν μου φίλην.

Ὑπεκλίθην.

— Πῶς . . . Μοῦσαν; ἤρχισα νὰ λέγω . . .

Ὁ φίλος μου ἔμειδιάσα.

— Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν Καζαμίαν; Καὶ ἐγώ, φίλε μου, τὸ ἔμαθα, ἀφ' οὗ ἐγνώρισα τὴν ἀξίεραστον αὐτὴν δεσποινίδα. Μοῦσα! . . . πόσον θελκτικὸν ὄνομα! Καὶ πόσον καταλλήλως τῇ ἐδόθη!

Ὑπεκλίθην καὶ ἐκ δευτέρου πρὸ τῆς „καλῆς φίλης“ τοῦ φίλου μου. Ἀφῆκε τὴν θύραν, ἐπροχώρησεν ὀλίγα βήματα

καὶ πάλιν ἐστάθη. Ἦτο πολὺ εὐεidlῆς ἡ κόρη, ἀλλ' ἐγὼ δὲν συνεμεριζόμην τὴν γνώμην τοῦ Ταρχῶφ καὶ κατ' ἰδίαν μάλιστα ἐψιδύρισα: „Τί εἶδους λοιπὸν Μοῦσα εἶνε αὕτη;“

Οἱ χαρακτηριστὲς τῆς στοργγύλης καὶ ῥοδοχρόου μορφῆς τῆς ἦσαν λεπτοὶ καὶ τρυφεροί. Τὸ ἀνάστημά τῆς, τὸ κομ-
φὸν ἀληθῶς καὶ ῥαδινόν, ἀπέπνεε σφριγῶσαν καὶ ἐλαστικὴν νεότητα. Ἀλλὰ τὴν Μοῦσαν, τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς Μούσης ἐγώ, καὶ μετ' ἐμοῦ ἅπασα ἡ τότε νεολαία, ἐφантаζόμην ὅλως διαφορετικὴν! Πρὸ παντὸς ἄλλου ἡ Μοῦσα ὤφειλε νὰ ἔχῃ μέλαιναν κόμην καὶ ὠχρὰς παρειάς! Μία ἐκφρασίς τοῦ προσώπου, συγχωνεύουσα τὴν περιφρόνησιν μὲ τὴν ἀγερῶχίαν — ἐν μειδίαμα, συνδυάζον τὴν πικρίαν πρὸς τὴν εἰρωνεῖαν — βλέμμα, πλήρες γοητείας, καὶ ἐκείνο τὸ μυστηριῶδες, τὸ δαιμόνιον, τὸ μοιραῖον „κάτι“ — ἦσαν τὰ γνωρίσματα, ἀνευ τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν Μοῦσαν, τὴν βυρωνικὴν Μοῦσαν, ἣτις κατεῖχε τότε ὅλας τὰς νεανι-
κὰς κεφαλὰς. Οὐδὲν ἐξ ὅλων τούτων εἶχον παρατηρήσει εἰς τὸ πρόσωπον τῆς νεήλυδος. Ἄν ἤμην μᾶλλον ἡλικιωμένος καὶ πλέον πεπειραμένος, πιθανὸν νὰ ἐδίδον περισσότεραν προσοχὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς: — ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ κοίλους μὲ ὀλίγον ἐξωδημένα βλέφαρα, ἀλλὰ μέλανας ὡς τὸν ἀχάτην, ζωηροὺς καὶ διαυγεῖς: . . . σπάνιον τοῦτο φαινόμενον εἰς τὰς ξανθὰς. Καὶ ποιητικὰς μὲν ὁρμὰς δὲν θ' ἀνεκάλυπτον εἰς τὸ βεβιασμένον καὶ οὕτως εἰπεῖν ὀλισθη-
ρὸν βλέμμα τῆς, πάντως ὅμως θ' ἀνεύρισκον τὰ γνωρίσματα εὐπαθοῦς καὶ μέχρις αὐταπαρνησίας τρυφερᾶς καρδίας . . . ἀλλὰ, καθὼς εἶπον, τότε ἤμην ἀκόμη πολὺ μικρός.

Ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου πρὸς τὴν δεσποινίδα Μοῦσαν — αὕτη δὲν μοι ἔδωκε τὴν ἰδικήν τῆς· δὲν παρετήρησε τὴν κίνησίν μου, ἀλλ' ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ταρχῶφ

προσενεχθείσης αὐτῇ ἔδρας — χωρὶς ν' ἀποθέσῃ τὸν πῖλον καὶ τὸ περιώμιόν της.

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα δὲν ἠδ' ἡχαριστεῖτο μένουσα, καὶ ἡ παρουσία μου τὴν ἐστενοχώρει. Ἀνέπνεεν ἀτάκτως καὶ βαθύως — ὡς ἂν νὰ ἤθελεν ἐκάστοτε νὰ ἀποταμιεύσῃ περισσότερον ἀέρα.

— Ἡλθον ἐδῶ, κύριε Βλαδιμήρε, μόνον δι' ὀλίγας στιγμᾶς, ἤρχισε νὰ λέγῃ . . .

Ἡ φωνή της ἦτο βαθύα, παράδοξον ἀποτελοῦσα ἀντίθεσιν πρὸς τὰ κοράλλινα καὶ σχεδὸν παιδικὰ χεῖλη της.

— . . . . Ἡ κυρία μας κατ' οὐδένα τρόπον ἠθέλησε νὰ μοι παραχωρήσῃ περισσότερον τῆς ἡμισείας ὥρας. Ἐπειδὴ ἀπὸ χθὲς δὲν σὰς εἶδον . . . ἐνόμιζα . . .

Διεκόπη καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν. Οἱ ὑπὸ πυκνῶν καὶ χαμηλῶν ὀφρῶν σκιαζόμενοι μικροί, μέλανες ὀφθαλμοὶ της περιεπλανῶντο ἀσταθῶς ἄνω καὶ κάτω. Οὕτω καὶ κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας τοῦ θέρους συνειθίζουν μεταξὺ τῶν ξηρῶν χόρτων νὰ περιβομβῶσι μέλανες καὶ συγχρόνως λάμποντες κύνταροι.

— Πόσον ἀξιολάτρευτος εἶσθε, ἑρασμία Μοῦσα! ἀναφώνησεν ὁ Ταρχῶφ. Μείνετε ὅμως μίαν στιγμὴν ἀκόμη . . δια νὰ πῶμεν μαζῇ τοῦλάχιστον ὀλίγον τέιον.

— Ὡ ὄχι, κύριε Βλαδιμήρε, δὲν γίνεται. Ἀμέσως πρέπει νὰ ἐπιστρέψω.

— Ἀναπαυθῆτε τότε τοῦλάχιστον ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Μόλις μπορεῖτε νὰ πάρητε τὴν ἀναπνοήν σας . . . εἰσθε κατάκοποι!

— Δὲν εἶμαι κουρασμένη. Ἐγὼ . . ὄχι δι' αὐτὸ . . μόνον διὰ νὰ . . . Δότε μοι ἐν ἄλλο βιβλίον· αὐτὸ τὸ ἐδιάβασα ὅλον.

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου της παλαιὸν φαιδὸν τομίδιον μυθιστορημάτων, ἐκ τῶν ἐκδόσεων τῆς Μόσχας.

— Εὐχαρίστως, πολὺ εὐχαρίστως. Καὶ σὰς ἤρεσεν ἡ ἱστορία; . . εἶπε τοῦ Ῥοσλαβλέφ, προσέθηκεν ὁ Ταρχῶφ στρεφόμενος πρὸς ἐμέ.

— Ὡ ναί. Ἀλλά, νομίζω, ὁ Μιλοσλάβσκις εἶνε πολὺ καλλίτερος. Ἡ κυρία μας εἶνε πολὺ αὐστηρά. Μᾶς λέγει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις μᾶς ἐμποδίζει εἰς τὴν ἐργασίαν. Κατὰ τὴν ἰδέαν της . . .

— Ἀλλ' ἀπὸ τὸν Μιλοσλάβσκιον πολὺ καλλίτερον βιβλίον εἶνε οἱ Ἀθίγγανοι τοῦ Πούσκιν . . . δὲν εἶνε ἔτσι, Μοῦσα; τὴν διέκοψε μειδιῶν ὁ φίλος μου.

— Ὡ βέβαια! Αὐτοὶ οἱ Ἀθίγγανοι . . εἶπε καὶ ἐσιώπησεν ἐπὶ στιγμὴν . . Ἄ ναί . . ἔχω ἀκόμη κᾶτι, κύριε Βλαδιμήρε· αὐριο νὰ μὴ ἔλθῃτε — ξεύρετε δὲ ποῦ;

— Καὶ διὰ τί ὄχι;

— Δὲν γίνεται.

— Ἀλλὰ διὰ τί;

Ἡ Μοῦσα ἐκίνησε τοὺς ὤμους καὶ ἔπειτα, ὡς ἂν νὰ τὴν ᾤθησέ τις, ἐσηκώθη αἰφνης ἀπὸ τὴν θέσιν της.

— Καὶ ποῦ, Μοῦσα, φίλη Μοῦσα; ἠρώτησεν ὁ Ταρχῶφ ἱκετευτικῶς. Μείνατε λοιπὸν μίαν στιγμὴν ἀκόμη!

— Ὁχι, ὄχι δὲν γίνεται.

Μετὰ σπουδῆς διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔστρεψε τὸ κλειδίον . . .

— Πάρετε τοῦλάχιστον ἐν νέον βιβλίον μαζῇ σας!

— Ἄλλην φορὰν.

Ὁ Ταρχῶφ ἔτρεξε κατόπιν της, ἀλλ' αὐτὴ ἤδη εἶχεν ἐξέλθει καὶ ὀλίγον ἔλλειπεν ἡ θύρα νὰ θραύσῃ τὴν ρινά του.

— Τί διαβολοκόριτσο ποῦ εἶνε! Ἀληθινὴ σάυρα! ἐψυθύρισε μὲ ἀγανάκτησιν καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις.

Ἐγὼ ἔμεινα ἀκόμη παρ' αὐτῷ. Ἐπρεπε νὰ μάθω τί πάντα ταῦτα ἐσήμαινον. Πραγματικῶς δὲ καὶ αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ μοι ἀποκρύψῃ τίποτε, καὶ μοι διηγήθη τὴν ἱστορίαν της. Ἡ οἰκογένειά της ἦτο μέσης τάξεως καὶ αὐτὴ ὑπῆρέτει εἰς κατάστημα . . . στολιδίων. Πρὸ τριῶν ἐβδομάδων τὴν εἶχεν ἰδεῖ πρώτην φορὰν εἰς ἐν συρμικὸν κατάστημα, ὅπου κατ' ἐντολήν τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διατριβούσης ἀδελφῆς του εἶχε νὰ παραγγείλῃ ἓνα πῖλον. Τὴν εἶχεν ἐρωτευθῇ ἀμέσως καὶ τὴν ἐπιούσαν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τὴν συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον καὶ νὰ συνομιλήσῃ μαζῇ της. Ἀλλως ἐφαίνετο ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν τῇ ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορος.

— Σὲ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ νομίσης, προσέθηκε μετὰ ζωηρότητος . . . μὴ θελήσης νὰ ὑποθέσῃς τι κακὸν περὶ αὐτῆς. Τοῦλάχιστον μέχρι τοῦδε τίποτε μεταξὺ μας . . .

— Κακὸν δὲν συνέβη, προσέθηκε συμπληρῶν τὴν φράσιν. Περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλω. Ἀλλά, ἀγαπητέ μου, δὲν ἔχω ἐπίσης ἀμφιβολίαν, ὅτι τοῦτο ἀκριβῶς καὶ πολὺ σὲ λυπεῖ. Ἀλλ' ὑπομονή . . ὅλα θὰ τακτοποιηθοῦν!

— Καὶ ἐγὼ τὸ εὐχομαι, ἐψυθύρισε μειδιῶν ὁ Ταρχῶφ. Πραγματικῶς ὅμως, φίλε μου, αὐτὴ ἡ κόρη . . σὲ διαβεβαίω . . εἶνε νέος, ὅλως διόλου νέος τύπος. Δὲν τὴν παρετήρησες ἀκόμη καλά. Εἶνε τόσον ἀτίθασσος, ὡς τόσον ἀτίθασσος! . . ἄλλως τε ἀκριβῶς ἡ ἀγριότης της αὐτὴ μ' ἀρέσει. Αὐτὸ εἶνε σημεῖον τῆς ἀνεξαρτησίας της! Ἐν συντόμῳ, φίλε μου, τὴν ἀγαπῶ ἔμμανῶς!

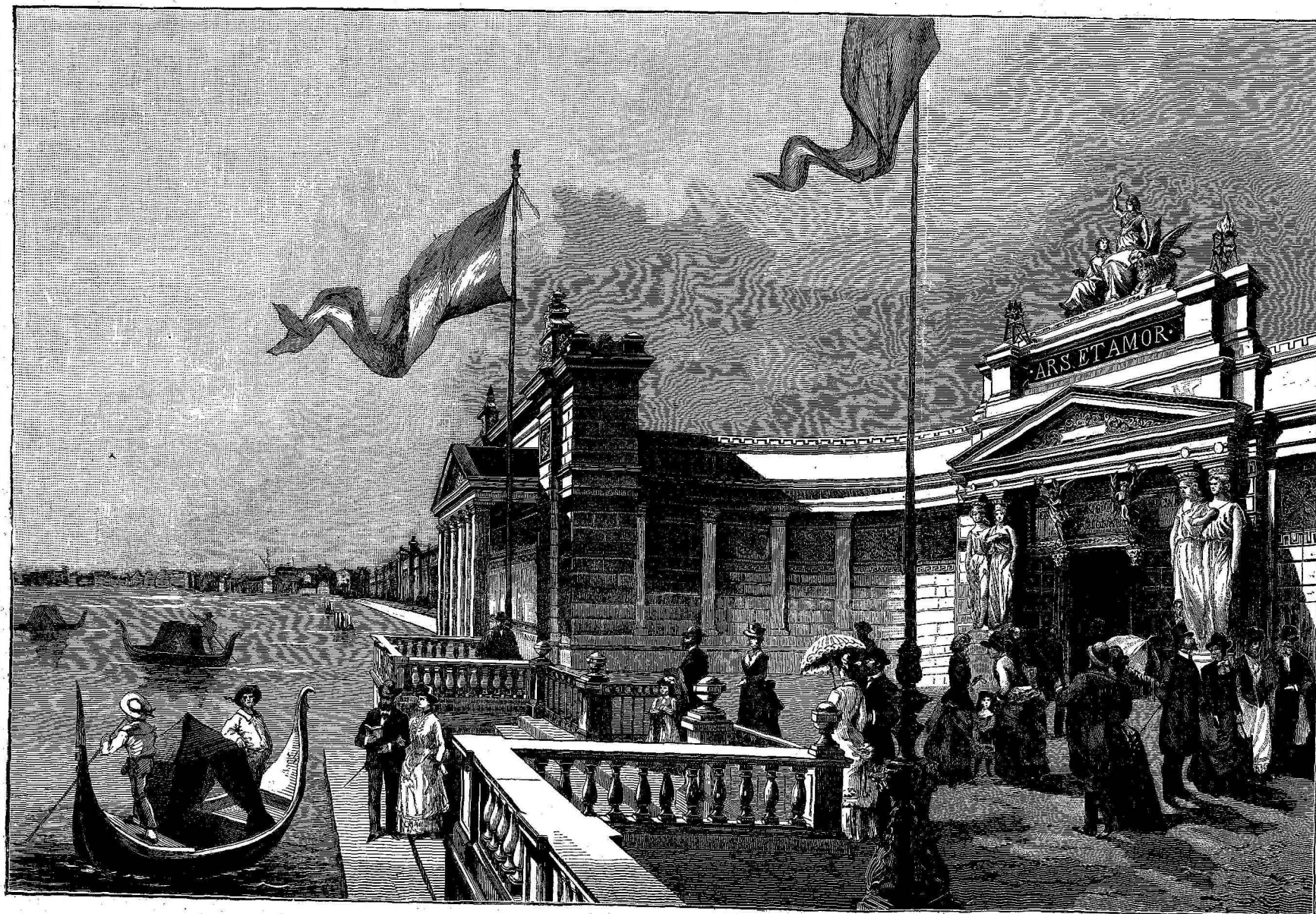
Ὁ Ταρχῶφ μοι περιέγραψεν ἀκόμη λεπτομερῶς τὸ ἀντικείμενον τῶν αἰσθημάτων του, μοι ἀνέγνωσε μάλιστα καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνὸς ποιήματος μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: „ἡ Μοῦσα μου“. Αἱ ἐκχύσεις τῆς καρδίας του ὅμως δὲν συνεφώνουν μὲ τὸ γοῦστό μου, καὶ δι' αὐτὸ ἔσπευσα νὰ ἐπιστρέψω οἰκαδὲ . . . κρυφίως ὅμως βέβαια τὸν ἐφθόνουν.

* * *

Ὁλίγας ἡμέρας ἀργότερον ἔπρεπε νὰ διέλθω τὴν ἀγορὰν ἕνεκα ὑποθέσεως. Ἦτο Σάββατον. Πανταχοῦ ἐβριθον οἱ ἀγορασταὶ καὶ πανταχοῦθεν ἀντήχουν αἱ φωναὶ τῶν πωλούντων. Ἀφ' οὗ ἐτελείωσα τὰς ἀγοράς μου, ἐσκεπτόμην πῶς ταχύτερον ν' ἀπαλλαχθῶ ἀπὸ τῶν ὀχληρῶν πραγματευτῶν, ὅτε αἰφνης καὶ ἀκουσίως ἠναγκάσθην νὰ σταθῶ καὶ εἰς ἐν ὀπωροπωλεῖον παρετήρησα τὴν φίλην τοῦ φίλου μου, τὴν δεσποινίδα Μοῦσαν! Ἡδυνάμην μόνον ἐκ τοῦ πλαγίου νὰ τὴν παρατηρήσω — ὡς δ' ἐφαίνετο, ἀνέμενέ τινα. Μετὰ τινὰς δισταγμοὺς ἀπεφάσισα νὰ τὴν πλησιάσω καὶ νὰ τῇ ὁμιλήσω. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀκόμη φθάσω εἰς τὴν θύραν τοῦ ὀπωροπωλείου καὶ ἐτοιμασθῶ νὰ χαιρετήσω, αὐτὴ ἰδοῦσά με ἐτρόμαξεν, ἔτρεξε ταχέως πρὸς τινὰ γέροντα, φέροντα καστόριον ἐπενδύτην καὶ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀγοράζοντα μίαν λίτραν σταφίδων, καὶ ἤρπασε τὴν χεῖρά του, ὡς ἂν νὰ ἐξῆται παρ' αὐτῷ καταφύγιον. Τότε ὁ γέρων ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν τὸ πρόσωπον καὶ — φαντάσθητε τὴν ἐκπληξίν μου! — ποῖον νομίζετε ὅτι εἶδον; τὸν Πουνίνον!

Μάλιστα αὐτὸς ἦτο! Ἰδοὺ πάλιν ἐκεῖνοί του οἱ πεφλογισμένοι, μικροὶ ὀφθαλμοί, τὰ κρεμάμενα χεῖλη, ἡ κατιοῦσα καὶ τρυφερά ἐκείνη ρίς του. Ὁλίγον εἶχε μεταβληθῇ κατὰ τὰ ἐπτὰ ταῦτα ἔτη, τὸ πολὺ δὲ εἶχον προστεθῇ εἰς τὸ πρόσωπόν του περισσότεραι ρυτίδες.

— Πουνίνε! ἀναφώνησα. Πῶς, δὲν μ' ἐνθυμεῖσθε πλέον;

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

Ο Πουνίνος ἐξιπλάσθη, ἤνοιξε τὸ στόμα του καὶ με ἤτένισε με ἐκθαμβὰ βλέμματα . . .

— Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν, ἤρχισεν, ἀλλ' αἰφνης ἀνεφώνησε με τὴν λεπτὴν φωνήν του. — Ἀ, τὸ παλληκαράκι ἀπὸ τὸ Τροῖτσκι! (οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ ἐξοχικὴ τῆς μάμης μου ἑπαυλὶς). Ἐτοσὴ δὲν εἶνε, τὸ παλληκαράκι ἀπὸ τὸ Τροῖτσκι;

Αἱ σταφίδες ἔπεσαν ἀπὸ τὰς χεῖρές του.

— Ἐννοεῖται, ἀπεκρίθη ἐγείρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τὰς σταφίδας καὶ περιπτυσσόμενος αὐτόν.

Ἦτον ἐκτὸς ἐαυτοῦ ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς συγκινήσεως καὶ ἔτοιμος νὰ ἐκραγῇ εἰς δάκρυα. Ἐπειτα ἔλαβεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸν πῖλον — καθ' ἣν εὐκαιρίαν παρετήρησα ὅτι ἀπὸ τοῦ κρανίου του εἶχεν ἐξαφανισθῇ καὶ τὸ τελευταῖον ἵχνος πάσης οἰαζομένης τριχὸς — ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ τὸ ρινόμακτρόν του, ἐπαρτίσθη, ἐθλίψε τὸν πῖλον καὶ τὰς σταφίδας εἰς τὸ στήθος του, ἠθέλησε τὸν πρῶτον νὰ ἐπιθέσῃ πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ ἀφῆκε τὰς τελευταίας νὰ πέσουν πάλιν κατὰ γῆς . . .

Ἀγνοῶ ὁποῖα ἦτον ἡ διαγωγὴ τῆς Μούσης κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην· προσεπάθουν νὰ μὴ τὴν ἴδω κατὰ πρόσωπον. Δὲν πιστεύω ὅτι αἰτία τῆς συγκινήσεως τοῦ Πουνίνου ἦτον ἡ μεγάλη του ἀφοσίωσις πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὅτι μᾶλλον ἦτο τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ὑποφέρῃ ἀπρόοπτον ἐξαπίν. . . . Αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὴν νευροπάθειαν τῶν ἀτυχῶν τούτων ὑποκειμένων!

— Ἐλᾶτε, ἀγαπητέ μου, ἐλᾶτε νὰ μᾶς ἰδῇτε! ἤρχισε τέλος νὰ λέγῃ. Δὲν θὰ ἐγίνατε βέβαια τώρα τόσον υπερήφανος, ὥστε νὰ μὴ καταδέχεσθε νὰ ἐπισκεφθῇτε τὴν πτωχικὴν φωλεάν μας. Εἴσθε φοιτητής;

— Ἀπ' ἐναντίας. Θὰ ἔλθω με μεγάλην εὐχαρίστησιν.

— Εἴσθε τώρα ἐλεύθερος;

— Ἐλευθερώτατος.

— Θαυμάσια! Πόσον θὰ χαρῇ ὁ κύριος Παντολέων! Σήμερα θὰ ἔλθῃ ἐνωρίτερον παρὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας· καὶ αὐτὴ τὸ Σάββατον ἀπολύεται ὑπὸ τῆς Κυρίας της . . . ἀλλὰ στάσου! — συγγνώμην — τί ἀφηρημένο κεφάλι ποῦ ἔχω! Δὲν γνωρίζετε βεβαίως ὅπως διόλου τὴν ἀνεψιάν μου; . . .

Ἐσπευσα νὰ τὸν διαβεβαιώσω, ὅτι δὲν εἶχον ἀκόμῃ αὐτὸ τὸ εὐτύχημα . . .

— Αὐτὸ οἶκοθεν ἐννοεῖται! Καὶ ποῦ μπορούσατε νὰ τὴν γνωρίσετε! Μουσικά! . . . πρέπει νὰ μάθητε, ἀγαπητέ μου, ὅτι ἡ δεσποινὶς αὐτὴ λέγεται Μοῦσα . . . καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε ἐπιθετον, εἶνε τὸ σωστὸ βαπτιστικὸ της ὄνομα . . . πρόνοια τοῦ Θεοῦ! Μουσικά, σοὶ συνιστῶ τὸν κύριον . . . κύριον . . .

— Βελσῶφ, προσέθηκα ἐγώ.

— Τὸν κύριον Βελσῶφ λοιπόν. Λάβε, Μοῦσά μου, ὅπ' ὅψιν σου, ὅτι βλέπεις ἐμπροσθέν σου τὸν μᾶλλον ἀξιέραστον, τὸν μᾶλλον ἐξαιρετόν ἀπὸ ὅλους τοὺς νέους. Ἐμὲ ἡ τύχη μ' ἔκαμε νὰ τὸν γνωρίσω, ὅταν ἦτο μικρὸν παιδίον ἀκόμῃ. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν νὰ τὸν φέρεσαι καλὰ!

Ἐκαμα βαθεῖαν ὑπόκλισιν.

Ἡ Μοῦσα, ἐρυθρὰ ὡς μήκων, ἔρριπεν ἐπ' ἐμὲ δύςπιστον βλέμμα καὶ ἔπειτα ἀμέσως κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀ ἔτοσ! ἐσκέφθη· σὺ ἀνήκεις λοιπόν εἰς ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰς κρίσιμους περιστάσεις δὲν ὠχρίωσιν, ἀλλὰ ἐρυθρῶσιν . . . αὐτὸ ἡμεῖς ὡς μὴ τὸ λησμονήσωμεν!

— Ἐλᾶτε τώρα, μὴ κάμετε ἐθιμοτυπίας — αὐτὴ δὲν εἶνε καμμιά κερὰτσα τοῦ συρμοῦ, παρετήρησεν ὁ Πουνίνος καὶ ἐξήλθεν ἐκ τοῦ καταστήματος εἰς τὴν ὁδόν.

Ἡ Μοῦσα καὶ ἐγὼ τὸν ἠκολουθήσαμεν.

* * *

Ἡ οἰκία, ἐν ἣ κατῴκει ὁ Πουνίνος ἔκειτο ἀρκούντως μακρὰν τῆς ἀγορᾶς, εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Κήπων. Καθ' ὁδὸν ὁ ἄλλοτε μυσῆας με εἰς τὰ μυστήρια τῆς ποιήσεως μοὶ ἀνεκοίνωσε πολλὰς λεπτομερείας περὶ τοῦ βίου του. Ἀπὸ τοῦ ἀποχωρισμοῦ μας αὐτὸς καὶ ὁ Βαβουρίνος ἀκαταπαύστως εἶχον περιπλανηθῇ εἰς διάφορα μέρη τῆς ἀπεράντου Ῥωσίας καὶ μόλις πρὸ ὀλίγου, πρὸ ἐξ δηλαδὴ μηνῶν, εἶχον εὑρεῖ ἐν Μόσχᾳ σταθερὸν καταφύγιον. Ὁ Βαβουρίνος εἶχε κατορθώσει νὰ λάβῃ θέσιν γραμματέως ἐν τῷ γραφείῳ ἐνὸς πλουσίου ἐμπορίου καὶ ἐργοστασιάρχου.

— Προσοδοφόρος μὲν πολὺ δὲν εἶνε, παρετήρησεν ὁ Πουνίνος ἀναστενάζων· πολλὸς κόπος καὶ γλίσχρος μισθός . . . Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Δι' ὅλα πρέπει νὰ δοξάζωμεν τὸν Θεόν. Καὶ ἐγὼ με κατὶ ἀντιγραφάς, με κατὶ μαθήματα ποῦ δίδω πολὲμῳ νὰ κερδήσω τι· ἀλλ' οἱ κόποι μου ἕως τώρα ἔμειναν χωρὶς ἀποτελέσματος. Τὸ γράψιμό μου, ἂν ἐνθυμῆσθε, εἶνε τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, καὶ δὲν ἀρέσκει πλέον εἰς τὴν σημερινὴν γενεάν. Καὶ διὰ νὰ δίδω μαθήματα πρέπει νὰ ἔχω πρὸ πάντων καλὰ καὶ εὐπρόσωπα ἐνδύματα. Ἐκτὸς τούτου καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας μου — ὅσον ἀφορᾷ τὰς ὁδηγίας μου εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐθνικῆς μας φιλολογίας φοβούμαι μὴ δὲν ἦνε ἱκανὴ ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τὸν σημερινὸν ἐπικρατοῦντα συρμόν . . . καὶ ἔτοσ λοιπὸν κάθημαι με τὸν στόμαχόν μου αἰωνίως ὕλακτοῦντα.

Καὶ ὁ Πουνίνος ἐξερράγη εἰς τὸν ἰδιόρρυθμόν του ἐκείνον, ἀηχον καὶ βραγχρόν γέλωτα. Ὡστε εἶχε μείνει πιστὸς ὅχι μόνον εἰς τὸν προηγούμενον τοῦ γελαῖν παθητικὸν τρόπον του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παλαιὰν συνήθειαν τοῦ νὰ κάμνῃ στίχους.

— Τὸ καινούριο, τὸ καινούριο . . . αὐτὸ λατρεύει ὁ κόσμος ὅλος! Καὶ σεῖς — ἔχετε καὶ σεῖς ἐπίσης χάσει πᾶσαν ἐκτίμησιν πρὸς τοὺς παλαιούς θεοὺς καὶ συνωμόσει με τοὺς νέους;

— Καὶ σεῖς, κύριε Πουνίνε, θαυμάζετε ἀκόμῃ τὸν Χερασκῶφ;

Ὁ Πουνίνος ἐστάθη καὶ ὕψωσεν ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας εἰς τὸν ἀέρα.

— Πάρα πολὺ, κύριέ μου! Πά . . . ρα πολ . . . λυ!

— Καὶ δὲν διαβάζετε λοιπὸν τὸν Πούσκιν; . . . Δὲν σᾶς ἀρέσει μήπως αὐτός;

Ὁ Πουνίνος ὕψωσε πάλιν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Τὸν Πούσκιν; Ὁ Πούσκιν εἶνε ὄφις, κρυμμένος ὑπὸ τὰ πράσινα χόρτα . . . καὶ ἔχων φωνὴν ἀηδόνος!

Οὕτω συνομιλοῦντες ἐπροχωροῦμεν ὑπεράνω τῶν ἀνωμάτων πεζοδρομίων τῆς λευκολιθώδους πόλεως Μόσχας. Ἐν σιωπῇ μᾶς συνώδευεν ἡ Μοῦσα· ἀλλὰ δὲν περιεπάτει εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων, ἀλλ' εἰς τὸ ἄλλο πλευρὸν τοῦ Πουνίνου. Ὅταν δὲ ὁμιλῶν τὴν ἀπεκάλεσα ἀνεψιάν του, τὸν εἶδον ὅτι ἐταράχθη ὀλίγον, ἔξεσε τὸ οὖς του καὶ μοὶ διηγῆθη ψιθυρίζων, ὅτι τῇ ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦτο — καταχρηστικῶς, διότι δὲν ἦτο συγγενὴς του, ἀλλ' ὀρφανή, τὴν ὁποίαν ὁ Βαβουρίνος ἐν τῇ πόλει Βορονέση συνέλεξεν ἀπὸ τὴν ὁδὸν καὶ τὴν ἀνέθρεψε, καὶ ὅτι αὐτός, ὁ Πουνίνος, εὐχαρίστως θὰ τὴν ἀπεκάλει θυγατέρα του, ἐπειδὴ τὴν ἠγάπα τόσον, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πραγματικὴ θυγάτηρ του.

Καίτοι ὁ Πουνίνος ὁμιλεῖ με χαμηλὴν φωνήν, ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην ν' ἀμφιβάλλω, ὅτι ἡ Μοῦσα ἐνόει καλῶς πᾶν ὅτι μοὶ ἀφηγεῖτο· πλέον ἢ ἀπαξ τὴν εἶδον ν'

ἀλλάζῃ χρῶμα, εἰς τοὺς χαρακτῆράς τῆς εἶδον ἐναλλάξ ζωγραφουμένην τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν ἐντροπὴν· τὰ βλέφαρά τῆς καὶ αἱ ὄφρῦς, τὰ χεῖλη καὶ οἱ λεπτοφυεῖς μυκτῆρές τῆς, καὶ ὅλον ἐν γένει τὸ πρόσωπόν τῆς κατελήφθησαν ὑπὸ σπασμωδικῶν κινήσεων. Ὅλα ταῦτα τὰ ἔβλεπον μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν, περιέργειαν καὶ θυμηδιάν.

* * *

Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πενιχρὰν τοῦ Πουνίνου κατοικίαν. Καὶ πραγματικῶς πολὺ πενιχρὰ ἦτον ἡ φωλεὰ αὐτῆ. Εὐρίσκειτο ἐν τινι μικρᾷ, σχεδὸν κατακεχωσμένη καὶ μονοστέγῳ οἰκίᾳ μὲ στέγην σχιζοσκεπὴ καὶ τέσσαρα μικρὰ καὶ θαμβὰ παράθυρα εἰς τὸ μέτωπον. Πρὸ αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς τοίχους ἐκρέμαντο δέκα ἕως δώδεκα μικρὰ ξύλινα κλωβία μετὰ κορυδαλῶν, καναρινίων, ἀκανθυλλίδων καὶ πρασίνων σπίνων.

— Οἱ ὑπήκοοί μου! εἶπε μὲ περιπαθῆ ἔκφρασιν ὁ Πουνίνος δεικνύων αὐτοὺς διὰ τοῦ δακτύλου.

Μόλις εἶχομεν εἰσέλθει εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ μόλις ὁ Πουνίνος εἶχε διατάξει τὴν Μοῦσαν νὰ μᾶς παρασκευάσῃ τὸ τῆτον, ἰδοὺ ἐμφανίζεται καὶ ὁ Βαβουρίνος. Εἶχε γηράσει πολὺ περισσότερον τοῦ Πουνίνου, ἂν καὶ τὸ βᾶδισμά του εἶχε μείνει σταθερὸν καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου του ἐν γένει δὲν εἶχε μεταβληθῇ· εἶχε γίνει ὁμῶς πολὺ ἰσχυρότερος, ἡ βράχης του ἐπαισθητῶς εἶχε κυρτωθῇ, αἱ παρειαὶ ἦσαν συμπεπτωκυῖαι καὶ ἡ πυκνὴ καὶ μέλαινα κόμη του ἐδείκνυν ἤδη μᾶλλον φαῖον χρῶμα. Δὲν μὲ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως καὶ δὲν ἐξέφρασε πάρα πολλὴν χαρὰν, ὅταν ὁ Πουνίνος τῷ εἶπε τὸ ὄνομά μου· οὔτε ἂν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐμειδίασε — μόλις δ' ἐνευσε διὰ τῆς κεφαλῆς. Εἶτα μὲ ἠρώτησεν, ἂν ἡ μάμμη μου ἔξῃ ἀκόμη, καὶ τοῦτο μὲ λίαν ξηρόν καὶ ψυχρόν τρόπον, ὥσ᾽ ἂν ἤθελε νὰ εἴπῃ: „Δὲν μὲ ἐκπλήττεις μὲ τὴν εὐγενῆ σου ἐπίσκεψιν· δὲν τὴν εὐρίσκω κολακευτικὴν καθόλου.“ Ὁ δημοκράτης εἶχε μείνει δημοκράτης.

Ἡ Μοῦσα ἐπέστρεψεν ἀκολοθουμένη ὑπὸ ἀναπήρου γραΐας ὑπηρετρίας, φερούσης οὐχὶ λίαν καθαρὰν μηχανὴν τοῦ τῆτον. Ὁ Βαβουρίνος ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν, ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν χειρῶν του καὶ ἤρχισε νὰ περιφέρῃ εἰς τὸ δωμάτιον τὰ καταπεποννημένα βλέμματά του. Μετὰ τὸ τῆτον ὁμῶς ἔγινεν ὁμιλητικὸς. Ἀπεδείχθη δὲ τότε, ὅτι δὲν ἦτο εὐχαριστημένος μὲ τὴν θέσιν του.

— Βάνουσος χωριάτης, ὄχι ἀνθρωπος! ἔλεγε περὶ τοῦ προϊσταμένου του. Οἱ κατώτεροί του δὲν εἶνε ἄλλο δι' αὐτὸν παρὰ . . . σκουπίδια! Καὶ ὁμῶς πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἦτο καὶ ὁ ἴδιος χωρικός. Ἐπάνω εἰς τὸ μέτωπόν του εἶνε γραμμένη — ἡ ὠμότης καὶ ἡ φιλοχρηματία. Τόσα πλέον δὲν ὑποφέρει τις οὔτε εἰς τοὺς ὄνυχας ἐνὸς ὑπαλλήλου τῆς Κυ-

βερνήσεως! Συγχρόνως δὲ τὸ ἐδῶ ἐμπόριον μόνην βάσιν του ἔχει τὴν ἀπάτην καὶ διὰ τῆς ἀπάτης μόνον διατηρεῖται!

Κατὰ τὰς ὀλίγον εὐχαρίστους ταύτας ἐκχύσεις ὁ Πουνίνος ἀνεστῆνάζε μελαγχολικῶς καὶ ἐπεκύρυνε τὰ παράπονα τοῦ προστάτου του διὰ τῆς κεφαλῆς, κινῶν αὐτὴν ὅτε μὲν ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ὅτε δὲ ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά. Ἡ Μοῦσα ἐξηκολούθει ἰσχυρογυμνῶς νὰ σιωπᾷ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν ἐβασάνιζεν ἡ σκέψις, ἂν ἐγὼ ἤθελον σιωπῆσαι ἢ ἤθελον φλυαρῆσαι, καὶ ἂν, σιωπῆσας, δὲν εἶχον κακὰς προθέσεις . . . Διαικῶς ἔβλεπον ὑπὸ τὰς ὄφρῦς ν' ἀστράπτωσιν οἱ μέλανες, διαπεραστικοὶ καὶ ἀνήσυχοι ὀφθαλμοὶ τῆς. Μίαν φορὰν μόνον μὲ παρετήρησεν, ἀλλὰ τόσον προσεκτικῶς, τόσον διαπεραστικῶς — μοχθηρῶς σχεδόν, ὥστε ἐγὼ ἐξιππύσθην. Ὁ Βαβουρίνος σπανίως τῇ ἀπέτεινε τὸν λόγον, ὅσάκις ὁμῶς ἔλεγέ τι πρὸς αὐτὴν, ἥσθ' ἀνετό τις ἐκ τῆς φωνῆς του μίαν σκοτεινὴν, πᾶν ἄλλο ἢ πατρικὴν τρυφερότητα.

Ἀπ' ἐναντίας ὁ Πουνίνος ἀκαταπαύστως περιποιεῖτο τὴν Μοῦσαν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτον αὐτὴ δυσχερῶς ἀπεκρίνετο. Μοι ἔκαμεν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ Πουνίνος τὴν ὠνόμαζε „χιονάκι“ του, „ἀγριονοφίτσα“ του.

— Διὰ τί τῇ δίδετε τόσον παράξενα ἐπίθετα; ἠρώτησα.

Ὁ Πουνίνος ἐγέλασε.

— Διότι εἶνε τόσον ψυχρὰ πρὸς ἡμᾶς, ἀπήντησε.

— Αὐτὸ εἶνε πολὺ φρόνιμο ἐκ μέρους τῆς, εἶπεν ὁ Βαβουρίνος· ἔτσι πρέπει εἰς μίαν νέαν κόρην.

— Πολὺ καλὰ ἔμπορούσαμε νὰ τὴν ὀνομάσωμε καὶ οἰκοκυρά μας, ἀνεφώνησεν ὁ Πουνίνος — δὲν εἶν' ἔτσι, Παντολέον;

Ὁ Βαβουρίνος ἐσκυθρόπασεν, ἡ δὲ Μοῦσα ἔστρεψεν ἄλλοῦ τὸ πρόσωπον. Ἐγὼ δὲ οὐδὲν εἶχον ἐννοήσει τότε ὑπὸ τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον.

Οὕτω παρήλθον δύο ὥραι . . . ὄχι δὲ καὶ πολὺ εὐχάριστοι, ἂν καὶ ὁ Πουνίνος παντοιοτρόπως ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ ψυχαγωγῇ τὴν ἀξιότιμον συναναστροφὴν. Μεταξὺ ἄλλων λοιπὸν ὑπῆγε καὶ ἐστάθη πρὸ ἐνὸς των κλωβίων, ἠνοιξε τὴν θυρίδα καὶ διέταξε:

— Ὅλο· ἔπάνω σύ, καὶ μίαν συναυλίαν δωρεάν!

Καὶ ἐν τῷ ᾧμα ἐξεπέταξεν ἐν καναρίνιον καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ „θόλου“, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ φαλακροῦ κρανίου τοῦ Πουνίνου καὶ ἤρχισε, πτερυγίζον καὶ περιστρεφόμενον, νὰ ᾄδῃ ὅλαις δυνάμεσι. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συναυλίας ὁ Πουνίνος δὲν ἐκινήθη, ἀλλὰ μόνον ἐμιμεῖτο διὰ τοῦ δακτύλου τὸν ῥυθμὸν καὶ ἐκάμμευε τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτά μου, ἀλλ' οὔτε ὁ Βαβουρίνος οὔτε ἡ Μοῦσα μ' ἐμιμήθησαν.

(ἔπεται συνέχεια.)

Η ΚΑΚΟΚΑΙΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΣΗ.

Ποσάκις παραπονούμεθα διὰ τὸν κακὸν καὶ ἄθλιον καιρόν! Καὶ ὁμῶς αἱ λέξεις κακὸς καιρὸς ἔχουσι ποικίλην ἔννοιαν. Ἐν τῇ τροπικῇ Ἀφρικῇ, ὅπου αἱ βροχαὶ εἶνε περιοδικαί, ἡ ῥαγδαία βροχὴ σημαίνει καλοκαιρίαν. Ὅταν οἱ κάτοικοι τῆς Βαρβαρίας καὶ τοῦ Ἀλγερίου ἔρχονται εἰς Γαλλίαν καὶ πρώτην φορὰν βλέπωσι τὰ βεῖθρα τοῦ Ῥοδανοῦ, καταλαμβάνονται ὡς ὑπὸ μαγείας καὶ ἐπὶ ὥρας ὅλο-

κλήρους ἴστανται ἐπὶ τῶν γεφυρῶν ἀτενίζοντες πρὸς τὰ κύματα τοῦ ποταμοῦ. Ἐν τῇ πατρίδι των τὸ γλυκὺ ὕδωρ πληρόνεται διὰ χρυσοῦ, ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ τὸ πολυτίμον τοῦτο ἀγαθὸν ῥέει ἀνωφελῶς πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς καλλιτεχνίας τῶν Ἀράβων εὐρίσκει τις τοὺς πίδακας καὶ τὰς κρήνας ὡς ἀπαραίτητον κόσμον τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων τοῦ λαοῦ τούτου, ἐπειδὴ το φλοίσβημα